

Osmanlı'da Bilim: Kültürel Yararı ve Bilgi Alışverişi

*Science Among the Ottomans:
The Cultural Creation and Exchange of Knowledge*

Vedat GÜLTEKİN

Makale Bilgisi / Article Information

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article:

Gültekin, V. (2020). Osmanlı'da bilim: Kültürel yararı ve bilgi alışverişi [Osmanlı'da bilim: Kültürel yararı ve bilgi alışverişi başlıklı kitabın değerlendirilmesi, M. Shefer-Mossensohn (Yazar)]. *Bilgi Dünyası*, 21(1), 219-222. doi: 10.15612/BD.2020.825

Makale türü / Paper type: Kitap Tanıtımı / Book Review

Doi: 10.15612/BD.2020.825

Geliş Tarihi / Received: 23.04.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 03.05.2020

Elektronik Yayınlanma Tarihi / Online Published: 29.05.2020

İletişim / Communication

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği / University and Research Librarians Association
Posta Adresi / Postal Address: Marmara Sok. No:38/17 06420 Yenışehir, Ankara, TÜRKİYE/TURKEY
Tel: +90 312 430 03 61; Faks / Fax: +90 312 430 03 61; E-posta / E-mail: bilgi@bd.org.tr
Web: <http://www.bd.org.tr/index.php/bd/index>

TANITIM - ELEŞTİRİ / REVIEWS

Kitap Tanıtımı / Book Review

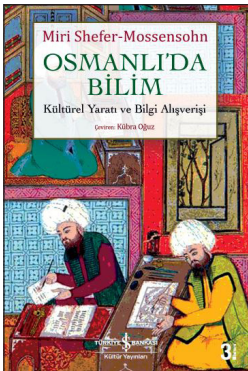
Osmanlı'da Bilim: Kültürel Yaratı ve Bilgi Alışverişi

Science Among the Ottomans: The Cultural Creation and Exchange of Knowledge

Miri Shefer-Mossensohn
(Çev. Kübra Oğuz)

*İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018, 1. bs., XIV, 300 s.
ISBN: 978-605-295-675-5*

The book titled "Science Among the Ottomans: The Cultural Creation and Exchange of Knowledge" which was written by Shefer-Mossensohn and by University of Texas Press in 2015. It was translated into Turkish by Kübra Oğuz in 2018. In this study, it is aimed to review the Turkish translation of the first edition of the book, which was published by Türkiye İş Bankası Yayınları in 2018. This book, which conveys how scientific progress in Ottoman and exchange of information between different cultures, is the first work written in English on scientific progress in the Ottoman Empire. In the book consisting of four chapters as well as introduction and conclusion chapters, the author provides us with the evidence obtained from archive documents and scientific works while creating the work.

Tel Aviv Üniversitesi'nde Osmanlı tarihi üzerine araştırmalar yapan Prof. Miri Shefer-Mossensohn'ın yazarlığını yaptığı ve ilk baskısı University of Texas Press tarafından 2015 yılında yayınlanan "Science Among the Ottomans: The Cultural Creation and Exchange of Knowledge" başlıklı kitap 2018 yılında Kübra Oğuz tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu çalışmada, Türkçe çevirisi yapılan ve birinci baskısı Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından yayınlanan "Osmanlı'da Bilim: Kültürel Yaratı ve Bilgi Alışverişi" başlıklı kitabın tanıtılması amaçlanmıştır. Çalışma, Osmanlı'da bilimsel ilerlemenin ve değişik kültürler arasında bilgi alışverişinin nasıl gerçekleştiğini aktaran bir eser olma özelliğini taşımaktadır. Giriş ve sonuç bö-

lülerinin yanı sıra dört bölümden oluşan kitapta yazar, eseri meydana getirirken arşiv belgelerinden, bilimsel eserlerden elde ettiği kanıtları bizlere sunmaktadır.

Kitap, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içerisinde bilimsel bilginin üretimi konusunda bilim insanlarının bilgiyle etkileşime geçtiği süreçleri bizlere sunmaktadır. Yazar, Osmanlı'da seçkin çevreler olmak üzere bilgiyi üreten ve tüketen farklı kesimlere (farklı dini ve etnik gruplar, taşrada yaşayan Müslümanlar, vb.) örnekleriyle birlikte açıklayıcı bir anlatımla değinmektedir.

Kitabın giriş bölümünde, farklı araştırmacıların ve filozofların gözünden bilim tarihi okuyucuya sunulmaktadır. Bu bölümde ayrıca İslam bilim ve teknoloji tarihi de eleştirel bir bakış açısıyla irdelenmektedir. Yazar, bilimin Osmanlı İmparatorluğu topraklarında gerçekten var olup olmadığını ya da Batı'nın bilim ve teknoloji yoluyla İslam dünyasına sızıp sızmadığını sorgulamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nda var olan bilimsel bilgi birikiminin başka dillere çevrilmemesi nedeniyle, Batı'ya aktarılmadığına dair çeşitli örnekler vermektedir.

Birinci bölümde, yıkılışına kadar Osmanlı İmparatorluğu'nu besleyen çeşitli bilgi kaynakları çarpıcı örnekleriyle açıklanmıştır. Bu bölümde, Osmanlı İmparatorluğu'nun İslam dünyasından, Türk-Moğol dünyasına ve Batı Avrupa'ya kadar birçok medeniyetle yaşadığı etkileşim sonucu çok kültürlü bilgi kaynaklarına sahip olduğu belirtilmektedir. Son olarak Osmanlı İmparatorluğu'nda bilgi kuramı tartışması üzerinden kullanılan meşru bilgi kaynakları ve bilginin sınıflandırılması açıklanmıştır.

İkinci bölümde, Osmanlı İmparatorluğu'nda öğrenim faaliyetlerinin nerede ve nasıl gerçekleştiği irdelenmektedir. Bu bölümde, Osmanlı İmparatorluğu'nda eğitimin hangi kurumlar aracılığıyla gerçekleştirildiğine yönelik bilgiler örnekleriyle birlikte yer almaktadır. Sarayda, medreselerde ve modern okullar bağlamında eğitim kurumları ve eğitimin içeriği irdelenmiştir. Eğitim veren kurumlar arasında yer alan kütüphaneler ve kütüphanecilere de ayrıca değinilmiştir.

Üçüncü bölümde, Osmanlı İmparatorluğu'nun bilgiyle olan etkileşimi, imparatorluk içerisinde bilimin kaynağı olan toplumsal ve kültürel unsurlar incelenmiştir. Bu bölümde, bilginin üretim ve yayılma sürecine katılan çeşitli insanlar ve gruplar analiz edilmiştir. İmparatorluk içerisindeki tüm kesimlerin (farklı dini gruplar, etnik gruplar, vb.) bilimsel bilgi üretimindeki rolü açıklanmaktadır. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğu'nun sahip olduğu geniş sınırlar içerisindeki okuma ve yazma yeterliliğine sahip olan kişiler üzerinden okuryazarlık analizi yapılmıştır.

Dördüncü bölüm ve sonuç bölümünde ise imparatorluk içerisinde yapılan bilimsel faaliyetlerle devlet ilişkilendirilmiştir. Devlet yönetiminin ya da devlet yönetiminde etkili bürokratların himaye yollu bilimsel bilginin artmasına sağladıkları katkılar örnek kişi ve kurumlar üzerinden belirtilmektedir. Ayrıca bu bölümde bilimsel faaliyetleri teşvik edici uygulamalar ve finansal desteklere de değinilmektedir.

Bu çalışmanın, Osmanlı İmparatorluğu'nda bilginin nasıl ve kimler tarafından üretildiği, diğer ülkelerle bilgi alışverişinin nasıl gerçekleştiği, o dönemde bilgi üretimi destekçilerinin kimler olduğu konusunda bilgi ve belge yönetimi alanı ve birçok alandaki araştırmacılara katkı sağlaması beklenmektedir.

Kaynakça

Shefer-Mossensohn, M. (2015). *Science among the Ottomans: The cultural creation and exchange of knowledge*. Austin: University of Texas Press.

Öğr. Gör. Vedat GÜLTEKİN

Ankara Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO
Ankara University Vocational School of Health Services
e-posta: vgultekin@ankara.edu.tr